

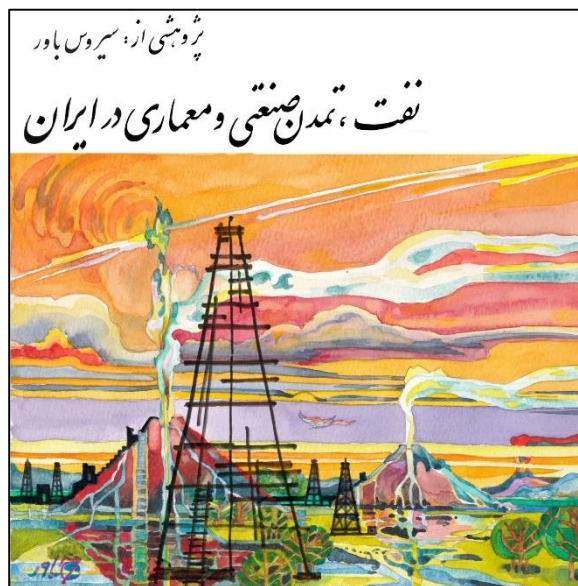
نشست علمی تخصصی هنر ، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه ها

محل برگزاری: سالن اجتماعات مهندسين مشاور هرم پی

زمان: پنجشنبه ۱۰ دی ۱۳۹۴

عنوان: شهرسازی شهرهای جنوبی ایران

سخنرانان و اعضای پنل: آقای دکتر سیروس باور، خانم مهندس مهشید فدایی

چکیده‌ای از سخنرانی‌ها به شرح زیر می‌باشد.

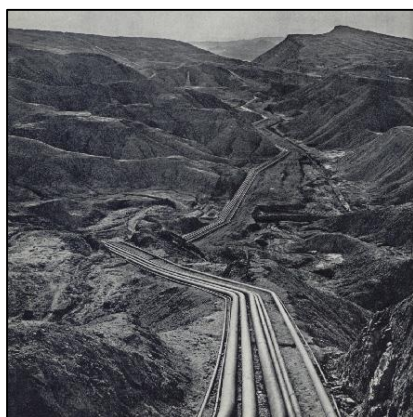
سخنران اول آقای دکتر سیروس باور ، آقای دکتر سیروس باور بر این عقیده هستند که ایرانیان با پیدایش نفت، دارای ثروت و دانایی و فرهنگ و صنعت شدند و از آن زندگی بدوی به زندگی صنعتی در مقیاس جهانی رسیدند. وی در ابتدا راجع به کتاب خود، توضیحاتی دادند و سپس به اولین شهر نفتی ایران پرداختند که به گفته وی محل تولد اوست و سرزمین نفت خیزی که انسان و حیوانی در آن وجود نداشت و آثاری از مدنیت و زندگی هم وجود نداشت:

• مسجد سلیمان

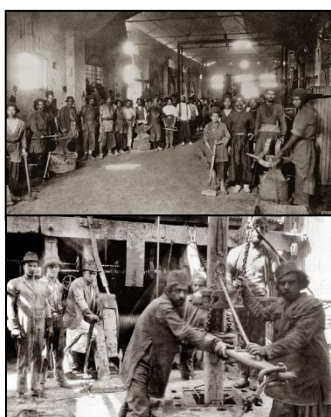
یک باستان‌شناس فرانسوی به اسم ژاک دموورگان، در مطالعات باستان‌شناسی خود، در کتاب خود نوشته بود در غرب و جنوب غربی ایران امکان وجود نفت می‌باشد و همین امر باعث شد آقای دارسی که فعالیت‌های او در اکتشاف طلا در قسمت جنوب شرقی هندوستان تمام شده بود و سرمایه زیادی به دست آورده بود فعالیت خود را در غرب و جنوب غربی ایران آغاز کرد و به مسجد سلیمان می‌رود که اسم آن در قدیم پارسوماش بود (پارسوماش سرزمینی است که ایل هخامنش از استخر پارس که به سمت شوش حرکت می‌کند از این مناطق رد می‌شود). و در دوره پهلوی اول که بعضی از اسامی شهرهای ایران که فارسی نبود، عوض شد. رنولت در سال ۱۹۰۸ موفق می‌شود به حفر چاه هفتم، که بعد از ۳۹۰ متر، فوران می‌کند.

به عقیده وی پیدایش نفت در ایران، هم ایران و هم جهان را روشن کرد. منظور خود روشنائی نیست، بلکه روشن کردن علم و فکر و مغز انسان است که روشن شد. ما نفت داشتیم و کشف کردیم ولی قدرت استفاده از آن را نداشتیم، چون صنعتی نشده بودیم. کشورهایی که صنعتی شده بودند احتیاج به دسترسی به نفت داشتند و احتیاج داشتند از انرژی نفت استفاده کنند.

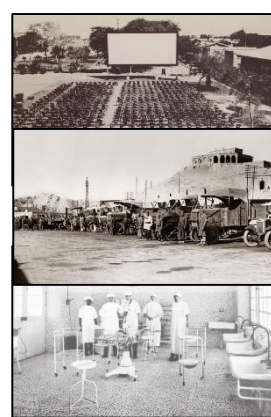
مسجد سلیمان شهر اولین‌ها بود زیرا اولین جامعه صنعتی ایران در مسجد سلیمان ایجاد شد. نفت، تمدن صنعتی را در ایران به وجود آورد. تمدن صنعتی به چه صورت است؟ وقتی یک کارگر صنعتی سر یک ساعت معین باید به کار برود و سر ساعت معین غذا بخورد و سر ساعت معین از کار دست بکشد خوب این مسأله زمان را مطرح می‌کند که در این جا زمان اهمیت پیدا می‌کند. بعد آنها به دلایل هم‌سازی با خارجی‌ها به یک روش جدیدی در زندگی آشنایی پیدا کردند که همان مدرنیته است. یعنی آن چوپان لر بختیاری علاوه بر اینکه از چماق به دستی، آچار به دست شد، با قاشق و چنگال هم یاد گرفت که غذا بخورد و با لیوان هم آب بخورد و با صابون دست و پایش را بشوید. در مناطق نفت خیز همه چیز از خارج می‌آمد و مدرنیته در آنجا دیده می‌شد زیرا این مناطق هم گاز داشتند، هم آب تصفیه شده داشتند. هم برق داشتند و هم وسایل برقی و ماشین‌های خودرو در سال ۱۲۸۷ زمان مظفرالدین شاه که وضعیت شهرهای ایران بسیار بد بوده است. اولین راه‌آهن (سال ۱۳۰۱) اولین پالایشگاه، کارخانه گازوئیل، کارخانه گوگردسازی، تصفیه بنزین، اولین کارخانه برق، اولین کارخانه یخ‌سازی و اولین باشگاه‌های مختلف ورزشی در مسجد سلیمان بود.

نخستین خط لوله (مسجد سلیمان-آبادان)

روند صنعتی شدن در سرزمینهای نفت خیز

ساختمانهای رفاهی

آقای باور از وضعیت فعلی مسجد سلیمان اظهار تاسف کرد. شهر اولین‌ها، شهری که اولین چاه نفت خاورمیانه در آن احداث شد و ایران را به این نقطه از تمدن رساند، الان در چه وضعیت افتضاحی قرار گرفته است.

وی بر این باورند که دوران مدرنیسم در اروپا را با فعالیت‌های خانه‌سازی در مناطق نفت‌خیز، تقریباً همزمان بوده است. مدرنیسم در سال ۱۹۲۰ با به وجود آمدن مدرسه باهاوس و لوکور بوزیه به وجود آمد. در ایران هم در سال ۱۹۲۲ به وجود آمد. (معماری پهلوی اول، همزمان است با دوره مدرنیسم اروپا). وی در ادامه به شهر اهواز پرداختند:

• اهواز

مناطق نفت‌خیز با اهواز فرق داشت. در مناطق کوهستانی نفت سرازیر می‌شد ولی در اهواز چون دشت بود با استفاده از تلمبه نفت را به آبادان منتقل می‌کردند. اهواز مرکزی بود که نفت به آن جا می‌آمد و انبار می‌شد و به اراک حمل می‌شد و از اراک به سراسر منطقه توزیع میشد. ولی از سال ۱۳۲۸ به بعد، چاه‌هایی در اهواز حفاری شد و به نفت رسیدند.

سخنران دوم خانم مهندس مهشید فدایی، خانم مهندس مهشید فدایی به خانه‌های کارگری شرکت نفت پرداختند: در مورد کلیت خانه‌هایی که در اینجا ساخته می‌شود، یکسری مدول‌های مشخص دارد و طبق یک دهانه‌های مشخصی ساخته می‌شود به این صورت که دو تا از مدول‌های استاندارد یک خانه کارگر، چهار تا از آنها یک خانه کارمند و شش تا از آنها خانه کارمند ارشد می‌شده است. خریاها و سقف‌هایش پیش ساخته بوده است و تمام اجزا از جمله چفت پنجره، ناودان و.... وارداتی بوده است.

خانم فدایی بر این مساله تاکید داشتند که کلیه جزئیات معماری حتی در خانه‌های کارگری هم لحاظ می‌شده و مسأله مهم همان وجدان معمارانه بوده که داشتند.

در آخر آقای دکتر سیروس باور به شهر آبادان پرداختند:

• آبادان

آبادان در ابتدا یک جزیره برهوت بود و باید از خوزستان و رودخانه بهمنشیر رد شویم تا وارد آبادان شویم. از سال ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۲ پالایشگاه عظیمی در آبادان ساخته شد (سال ۱۲۸۹) وی بر این عقیده هستند که انگلیسی‌ها، آبادان را از یک بیابان تبدیل به بزرگ‌ترین پالایشگاه خاورمیانه در زمان خودش تبدیل کردند. آبادان بهترین باغ شهر صنعتی ایران بود. دانشکده فنی آبادان در سال ۱۳۱۴ قبل از دانشکده تهران در سال ۱۳۱۸ تأسیس شد. سینما تاج در آبادان نمونه ای از نفوذ آرت دکو در ایران بود.

معماری شاخص (سینما تاج)

دانشکده فنی آبادان

تحول آبادان